

NBA nieuws

Schiet het al op met dat verbeterplan? – Accountant krijgt steeds meer vragen van aandeelhouders – Nieuwe NBA-commissie MKB – Commissaris moet opdracht aan accountant verlenen – NBA-handreiking Horizontaal Toezicht.

» [Download dit artikel in pdf](#)

Tekst: Marc Schweppe

Schiet het al op met dat verbeterplan?

Op 25 september 2014 presenteert het accountantsberoep haar plannen om de kwaliteit en onafhankelijkheid van de controlerend accountant te verbeteren. De werkgroep Toekomst Accountantsberoep geeft in haar rapport 'In het publiek belang' een heldere analyse van de oorzaken. Een pakket met liefst 53 concrete maatregelen moet het vertrouwen in de accountant herstellen. Minister Dijsselbloem van Financiën geeft de sector een stevig compliment.

Dat kwaliteitsverbetering dringend nodig is blijkt uit nieuw onderzoek van de AFM. De toezichthouder komt op dezelfde dag met een streng rapport: sinds de eerste toetsing in 2010 lijkt er nauwelijks iets verbeterd aan de controlekwaliteit van de big four. Achttien van de veertig beoordeelde dossiers krijgen een onvoldoende.

Een storm aan kritische berichten over accountants steekt op. Maar als die weer gaat liggen, komt het verbeterplan van de werkgroep terug op tafel. Half november vergadert de Tweede Kamer opnieuw over accountants en over de voorgestelde maatregelen. Enkele daarvan worden al meteen in wetgeving vertaald. Wat de Kamer betreft maakt de sector haast met de implementatie van het verbeterplan, want dit is "de allerlaatste kans voor het accountantsberoep". Hoe is de stand nu? Wat doen de kantoren, wat doet de minister en wat doet de NBA? Een overzicht.

De kantoren

Veel maatregelen uit het verbeterplan hebben betrekking op accountantsorganisaties in de controlepraktijk: tien kantoren met een AFM-vergunning voor het mogen controleren van organisaties van openbaar belang, plus zo'n 450 overige vergunninghouders. Het plan is bedacht door zeven meest jonge partners van accountantskantoren. Kort na het uitbrengen van het rapport is hun werkgroep ontbonden. Maar dat betekent niet dat ze sindsdien stil hebben gezeten. Bijna allemaal zijn ze intern actief betrokken bij de implementatie. Loopt dat een beetje? Vijf vragen aan de voormalige werkgroepleden.

Is er voldoende gevoel van urgentie, binnen het beroep en de eigen organisatie?

Nout van Es (EY): "De in het rapport voorgestelde maatregelen hebben we, samen met onze eigen maatregelen, ter hand genomen. We zijn nu volop bezig met de implementatie en uitvoering. Binnen het beroep is het van belang om samen op te trekken en elkaar te ondersteunen, zodat we als sector als geheel de benodigde vooruitgang van ons beroep kunnen realiseren."

Caspar Segers (KPMG): "Wij hebben als werkgroep een 'ok' van de politiek en de AFM ontvangen, maar dat is nadrukkelijk conditioneel. Er is nog veel te bewijzen in de implementatie van de voorgestelde maatregelen. Bij KPMG is er überhaupt een gevoel van urgentie en dat stemt mij positief."

Welke belangrijke stappen zijn er sinds het rapport binnen de eigen organisatie gezet?

Pieter-Paul Saasen (BDO): "BDO is gestart met een Partner Leadership Programma, gericht op de cultuur binnen onze organisatie. Dat doen we in samenwerking met Nyenrode en daar zijn we best trots op. Verder het aanbrengen van wijzigingen in onze governance-structuur, om onze bestaande raad van toezicht te transformeren in een raad van commissarissen. En ten slotte het verankeren van kwaliteit in ons beoordelingsmodel."

Theo Jongeneel (Deloitte): "Er is veel aandacht voor cultuur en gedrag, bijvoorbeeld via *tone at the top surveys* en voor de praktijk directe zichtbare follow up daarop. Bij het promotiebeleid moeten kandidaten aantonen op welke wijze zij proactief excelleren op kwaliteit. Maar ook het uitgebreide toetsen van competenties, zoals PKI bij aanname en beloning gericht op kwaliteit."

Moeten de kantoren meer naar buiten treden met wat inmiddels is bereikt?

Nout van Es (EY): "Wij rapporteren de voortgang van de implementatie op onze website, waarbij per specifieke

maatregel het doel en de stand van zaken wordt toegelicht.”

Arjan Brouwer (PwC): “Ik beseft wel dat de resultaten voor de buitenwereld op dit moment nog niet erg tastbaar zijn. Het is natuurlijk ook geen project dat binnen een jaar alles oplost. Verandering van cultuur en gedrag heeft echt meer tijd nodig. Ik zou me pas echt zorgen gaan maken als organisaties nu zouden melden dat ze al klaar zijn met de implementatie.”

Het gaat bij dit alles om een wezenlijke cultuuromslag: denken in kwaliteit en niet in commerciële belangen. Is dat inmiddels merkbaar ‘op de werkvloer’?

Theo Jongeneel (Deloitte): “En óf dat merkbaar is! In interne communicatie voert kwaliteit steeds de boventoon. Een grote groep ervaren partners, directors en senior managers is (deels) vrij gemaakt ten behoeve van de kwaliteitsagenda.”

Marie-Pauline Lauret: “Het gevoel van urgentie en noodzaak om in kwaliteit te investeren is binnen Mazars al ontstaan voordat ‘In het publiek belang’ werd geïnitieerd en gepubliceerd. Het rapport benadrukt de noodzaak om veranderingen snel door te voeren. Op alle niveaus is dat voelbaar, zeker ook bij jonge mensen in de teams.”

Op welke punten gaat het met de concrete opvolging van de plannen niet goed of te langzaam?

Arjan Brouwer (PwC): “De instelling van een monitoringcommissie laat lang op zich wachten. Een onafhankelijke voortgangsrapportage is hard nodig om objectief duidelijk te laten zien hoe de sector en kantoren ervoor staan en om tempo te houden. Daarnaast hoop ik dat de minister via zijn wetsvoorstel informatievere directieverslagen en een expliciet oordeel hierover van de accountant gaat afdwingen. Het is in ieders belang dat er over de rol van de accountant niet langer twijfel bestaat.”

De minister

Minister Dijsselbloem van Financiën heeft bij de presentatie van de verbeterplannen direct aangegeven enkele daarvan in wetgeving te vertalen. Accountantsorganisaties krijgen een wettelijk verplichte raad van commissarissen, die toezicht houdt op het bestuur en de algemene gang van zaken in de accountantsorganisatie. Daarbij hoort een geschiktheidstoets, die wordt ontwikkeld door de AFM.

Ook komt de minister met een wetsvoorstel dat het bestuur van oob-organisaties uitsluit bij de selectie en benoeming van de controlerend accountant; die rol is voortaan uitsluitend weggelegd voor de raad van commissarissen. Het conceptwetsvoorstel van de minister wordt al in april aanstaande verwacht.

De NBA

De NBA heeft na de presentatie van de plannen de regie overgenomen van de werkgroep en een implementatieplan opgesteld. Een nieuwe regiegroep bewaakt de voortgang en leidt vanuit de beroepsorganisatie de implementatie in goede banen. Twee leden van de eerdere werkgroep hebben zitting in de regiegroep: Marie-Pauline Lauret (inmiddels weg bij Mazars) en Arjan Brouwer (PwC).

De regiegroep is versterkt met oud-PvdA-Kamerlid Kris Douma. Hij jaagt als programmamanager voor de NBA de voortgang van de implementatie aan, met name waar het de NBA-projecten betreft.

Bij elk van de 53 maatregelen is bepaald waar het initiatief ligt: bij de kantoren, de wetgever of de NBA. Ook zijn de projecten en maatregelen voorzien van SMART-indicatoren, om beter te kunnen sturen en monitoren. Updates van de stand worden regelmatig opgevraagd bij de oob-kantoren.

Via links naar de websites van die kantoren is op NBA.nl en op Accountant.nl informatie te vinden over de voortgang. De implementatie van maatregelen bij de niet-oob-kantoren wordt gecoördineerd vanuit een aparte werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van SRA, Novak, Full Finance en de desbetreffende kantoren.

Tijd voor revival mkb-accountant

Oud-werkgroep lid Diana Clement (Borrie) is druk bezig met een vertaalslag van de maatregelen voor de SRA-kantoren: “Hoewel ik begrijp dat het soms niet snel genoeg lijkt te gaan, moet er wel het besef zijn dat we voor de accountant in het mkb de maatregelen goed doorvertalen en implementeren. We moeten dat doordacht doen, dus niet alleen omwille van snelheid of urgentie of voor de bühne.

De SRA neemt deel aan de werkgroepen die de NBA instelt als vervolg op het rapport. Binnen SRA-verband worden ook de Reviewcommissie en de Commissie Kwaliteit Vaktechniek daarbij vanwege hun eigen expertise of hun rol ingeschakeld. Die commissies geven handen en voeten aan de acties, voorstellen, denkrichtingen, uitwerkingen, monitoring etc.

Vanuit de SRA hebben we na verschijning van het rapport een helder statement afgegeven. Veel mkb-kantoren herkennen zich daar in, want het gaat over het gevoel dat op de werkvloer aanwezig is: dat het tijd is voor een revival van de ‘gewone’ mkb-accountant, die wars is van perverse inkomens, megalomane investeringsdrift en sjoemelend

gedrag. Een mkb-accountant die op een betrouwbare manier bezig is met goede dienstverlening aan zijn klant en daardoor een belangrijke functie heeft in de nationale economie. ”

Monitoring

Het NBA-bestuur heeft een voorzitter benoemd van de nieuwe monitoringcommissie, die de voortgang bij de kantoren bewaakt. Naar verwachting kan de complete commissie in april aanstaande worden gepresenteerd. Belangrijk hulpmiddel bij de monitoring is het dashboard, dat AFM en NBA samen ontwikkelen. Om overzicht te houden wordt de reeks verbetermaatregelen daarin geclusterd binnen een beperkt aantal modules.

Kris Douma: 'Niet weer bij Youp'

Als interim programmamanager coördineert Kris Douma binnen de NBA de uitvoering van de 53 maatregelen uit het rapport In het publiek belang. Douma was van 2003–2006 lid van de Tweede Kamerfractie van de PvdA, onder andere als woordvoerder bij de totstandkoming van de Wet toezicht accountantsorganisaties. Na het Kamerlidmaatschap werd hij director Responsible Investment & Governance bij pensioenuitvoerder en vermogensbeheerder MN. In die tijd was hij ook bestuurslid van beleggersplatform Eumedion. Duurzaamheid is zijn *'middle name'*.

Dat geldt wat hem betreft ook voor de toekomst van het accountantsberoep: “Alle maatregelen staan in het teken van vergroting van de professionele onafhankelijkheid van de accountant, de kwaliteit van de controle en aanscherping van de oriëntatie op dienstbaarheid aan het publieke belang. Met andere woorden: herstel van het vertrouwen van de samenleving in de accountant. Hopelijk zitten accountants eind 2015 niet weer in de Oudejaarsavondconference van Youp van 't Hek.”

Projecten

De maatregelen uit het verbeterplan die op het bord van de NBA liggen, zijn verdeeld in een serie projecten, zoals:

Cultuurmeting

Diverse kantoren melden trajecten van cultuurmeting en -toetsing. De NBA ontwikkelt een instrument voor cultuurmeting ten behoeve van middelgrote en kleinere kantoren. Grote kantoren zullen daarbij hun kennis en ervaring inbrengen. In april organiseert de NBA een rondetafeldebat over gemeenschappelijke ambities en gewenste cultuur.

Kwaliteitsindicatoren

Bij het rapporteren over de kwaliteit hanteren de oob-kantoren verschillende methodieken. Een voorstel voor een eenduidige lijst met kwaliteitsindicatoren, werkingssfeer en wijze van implementatie is in de maak voor consultatie. Verzoek aan de oob-kantoren is om de voorgestelde indicatoren te publiceren in transparantieverslagen.

Beroepseed

De tekst voor een beroepseed voor alle accountants is in de maak. Het concept wordt voorgelegd aan de leden voor consultatie. Ondertussen wordt nagedacht over de manier waarop de eed in groepsverband kan worden afgelegd.

AccountancyLab

Een initiatiefgroep werkt samen met vertegenwoordigers van kantoren, universiteiten en NBA aan een voorstel voor de opzet van dit onafhankelijke onderzoeksinstituut.

Lerend vermogen

Een lerende beroepsgroep levert betere kwaliteit. Als vervolg op eerdere publicaties en discussies over dilemma's rond handhaving en lerend vermogen organiseert de NBA op 19 juni 2015 een wetenschappelijk congres met als titel 'Leren of straffen'. Daarin wordt aandacht geschonken aan het omgaan met fouten binnen accountantsorganisaties.

Rol & Scope

De discussie over de versterking van rol en reikwijdte van de controlerend accountant heeft een impuls gekregen door de publicatie van het Nationaal Commissarissenonderzoek en het rapport van de Monitoring Commissie Corporate Governance. De NBA was betrokken bij de totstandkoming van beide publicaties. Het Adviescollege Beroepsreglementering zet de eerste stappen voor het ontwikkelen van een beoordelingsverklaring ten behoeve van het directieverslag.

Accountant krijgt steeds meer vragen van aandeelhouders

Aandeelhouders van beursfondsen stellen steeds meer vragen aan de controlerend accountant. Ook zegt de accountant meer over zijn controlebevindingen.

Dat blijkt uit onderzoek van de NBA naar het optreden van de accountant in de algemene vergadering van

aandeelhouders.

De NBA onderzocht de rol van de accountant bij aandeelhoudersvergaderingen van 66 beursfondsen. Op één fonds na was in 2014 bij alle aandeelhoudersvergaderingen de accountant aanwezig. Bij ruim de helft van de vergaderingen (57 procent) gaf de accountant een presentatie van zijn bevindingen.

In 68 procent van de vergaderingen zijn vragen gesteld aan de accountant. Het aantal vragen dat aan de accountant wordt gesteld groeit duidelijk: vergelijkbaar onderzoek uit 2006 telt 50 vragen; in 2013 zijn dat er 102 en in 2014 zijn 129 vragen gesteld.

Uitgebreide controleverklaring

Vragen over de controlewerkzaamheden hebben in veel gevallen betrekking op de beoordeling van goodwill en op materialiteit. Aandeelhouders horen graag of de accountant voor de gehanteerde materialiteit een bedrag kan noemen.

Eerder vroeg beleggersorganisatie VEB aan accountants om in de aandeelhoudersvergadering meer uitleg te geven over hun belangrijkste controlebevindingen. Bij 39 procent van de onderzochte vergaderingen heeft de accountant over het boekjaar 2013 al een uitgebreide controleverklaring verstrekt. Daarmee is vooruitgelopen op de nieuwe verplichting tot het uitgeven van een bredere controleverklaring, die geldt vanaf het boekjaar 2014.

Nieuwe NBA-commissie MKB

Een nieuwe Commissie MKB gaat de Ledengroep Openbaar Accountants (LOA) adviseren over ontwikkeling van het accountantsberoep in het mkb.

De commissie richt zich op deskundigheidsbevordering, vaktechnische specialismen, ledenondersteuning en beroepsontwikkeling in het mkb. Ook wordt aandacht gegeven aan regelgeving en standaarden voor de mkb-praktijk en het behartigen van de belangen van de mkb-achterban.

De Commissie MKB staat onder voorzitterschap van Steef Visser (RA, Visser & Visser Accountants-Belastingadviseurs). De andere leden zijn Claudia Spring in 't Veld (AA, Meijer CnF Amsterdam), Jeane Kramer-van Ravenswaaij (AA, Accountantskantoor Kramer), Patrick Kappenberg (AA, Kappenberg Accountants & Belastingadviseurs), Johan de Beuze (AA, Accountantskantoor MCB) en Jan Rijken (RA, MTH Accountants & Adviseurs). Namens het LOA-bestuur heeft ook Bert Willems (AA, KoWi Accountancy) zitting in de commissie.

Commissaris moet opdracht aan accountant verlenen

De selectie van en de opdrachtverlening aan de externe accountant moet geen zaak meer zijn van het ondernemingsbestuur, maar van de raad van commissarissen.

Die raad moet de accountant selecteren en de voordracht doen aan de aandeelhouders. De accountant moet ook aan de commissarissen rapporteren. Dat benadrukt de NBA in een reactie op het eerste rapport van de huidige Monitoring Commissie Corporate Governance Code. De Monitoring Commissie, voor het eerst onder voorzitterschap van Jaap van Manen, presenteerde eind januari 2015 zijn bevindingen.

Volgens de NBA moet de verantwoordelijkheid van commissarissen voor de selectie van en de relatie met de externe accountant duidelijker worden vastgelegd in de Governance Code. Uit recent onderzoek blijkt dat commissarissen de onafhankelijkheid van accountants erg belangrijk vinden en veel waarde hechten aan een goede relatie met de externe accountant. Maar in de praktijk speelt het bestuur van de onderneming hierbij vaak nog een grote rol, aldus de NBA.

Wetswijziging

Minister Dijsselbloem van Financiën heeft aangekondigd het ondernemingsbestuur uit te sluiten van betrokkenheid bij de benoeming van de accountant. Dat is wettelijk nu nog wel mogelijk. De wetswijziging sluit aan op maatregelen die de accountantssector zelf heeft gepresenteerd om de kwaliteit van de accountantscontrole te verbeteren. Wat de NBA betreft worden er in de code meer handvatten gegeven aan de raad van commissarissen voor het goed kunnen selecteren van de accountant.

NBA-handreiking Horizontaal Toezicht

Een nieuwe NBA Handreiking 'Horizontaal Toezichtconvenant voor accountants optredend als fiscaal dienstverlener' helpt accountants die voor een cliënt zowel de belastingaangifte onder horizontaal toezicht maken, als de jaarrekening samenstellen.

Om belastingaangiftes te maken onder het horizontaal toezicht geldt een convenant met afspraken tussen de accountant en de Belastingdienst. Als een accountant ook een samenstellingsopdracht uitvoert voor zijn cliënt, dan helpt hem dit om het convenant na te leven. In de handreiking wordt dit nader toegelicht. De handreiking wordt op een later moment nog geactualiseerd voor de herziene Standaard 4410 voor samenstellingsopdrachten, die per 1 januari 2016 ingaat.

